

А. Д. ПЕТРАШЕВСЬКА

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту, фінансів і бізнес-технологій
Національний університет «Одеська політехніка»
ORCID: 0000-0002-6199-1499

С. М. КОЛОНТАЙ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри публічного управління
та менеджменту природоохоронної діяльності
Одеський державний екологічний університет
ORCID: 0000-0001-8699-7320

В. В. КУЛЬБАБА

студентка
Національний університет «Одеська політехніка»
ORCID: 0009-0001-7838-381X

ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ ЛІЗИНГУ, ЇХ ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

У дослідженні наведено види лізингу, та надані їх переваги та недоліки. Розглядається та надається характеристика наступним видам лізингу: фінансовому лізингу, оперативному (операційному) лізингу, зворотному лізингу, міжнародному лізингу. Відзначається, що лізинг є важливим інструментом фінансування, який використовується в багатьох галузях бізнесу. У статті визначено, що лізинг дозволяє компаніям отримати доступ до необхідного обладнання, машин або технологій без значних початкових інвестицій.

Встановлено, що фінансовий лізинг дозволяє компаніям отримувати доступ до необхідного обладнання через фінансову угоду з лізинговою компанією. Перевагами цього виду лізингу є зниження початкових витрат, можливість підтримувати ліквідність і можливість модернізувати обладнання. Недоліком такого виду лізингових операцій є те, що фінансовий лізинг є довгостроковим зобов'язанням, при цьому існує обмеження на управління активом та відповідальності за його стан.

Визначено, що оперативний лізинг це договір, що дозволяє компаніям використовувати актив на умовах короткострокової оренди. У статті наведено переваги оперативного лізингу, такі як можливість швидкого оновлення обладнання, відсутність потреби утримувати актив на балансі компанії. Згадуються його недоліки, а саме договір є більш витратним та немає можливості викупу активу.

Окреслено, що зворотний лізинг є договором, перевагою якого є збільшення оборотних активів. Це дозволяє компанії розширюватись, при цьому користуючись активом, за допомогою лізингового договору. Головним недоліком зворотного лізингу є втрата права власності над активом.

Розглянуто та визначено, що міжнародний лізинг є видом лізингу, учасники якого перебувають під юрисдикцією різних держав. Головною його перевагою є доступ до передових технологій та обладнання. Одним з його недоліків є те, що він може бути дорожчим, ніж покупка активу.

Від фінансових можливостей та бізнес-потреб компанії залежить вид лізингу, який вона обирає. Знання переваг та недоліків кожного виду лізингу допоможе компаніям зробити обґрунтований вибір та використовувати лізингові послуги з максимальною вигодою.

Ключові слова: лізинг, фінансовий лізинг, оперативний (операційний) лізинг, зворотний лізинг, міжнародний лізинг.

A. D. PETRASHEVSKA

Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor at the Department of Management,
Finance and Business Technologies
Odesa Polytechnic National University
ORCID: 0000-0002-6199-1499

S. M. KOLONTAI

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Public Administration
and Management of Environmental Protection Activities
Odesa State Environmental University
ORCID: 0000-0001-8699-7320

V. V. KULBABA

Student
Odesa Polytechnic National University
ORCID: 0009-0001-7838-381X

CHARACTERISTICS OF LEASING TYPES, THEIR ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

Types of leasing and their advantages and disadvantages are given in the study. The following types of leasing are considered and characterized: financial leasing, operational (operational) leasing, reverse leasing, international leasing. It is noted that leasing is an important financing tool used in many areas of business. Leasing allows companies to gain access to the necessary equipment, machinery or technology without a significant initial investment.

Financial leasing allows companies to access the necessary equipment through a financial agreement with a leasing company. The advantages of this type of leasing are the reduction of initial costs, the ability to maintain liquidity and the ability to modernize equipment. It also has disadvantages, such as being a long-term liability, limitations on asset management and responsibility for its condition.

An operating lease is described as an agreement that allows companies to use an asset on a short-term rental basis. The article describes the advantages of operational leasing, such as the ability to quickly update equipment, the absence of the need to keep an asset on the company's balance sheet. Its shortcomings are mentioned, namely, the contract is more expensive and there is no possibility of repurchase of the asset.

Leaseback is a contract, one of the advantages of which is an increase in current assets. This allows the company to expand while using the asset through a leasing agreement. The main disadvantage of reverse leasing is the loss of ownership of the asset.

International leasing is a type of leasing whose participants are under the jurisdiction of different states. Its main advantage is access to advanced technologies and equipment. One of its disadvantages is that it can be more expensive than buying an asset.

The type of leasing chosen by the company depends on its financial capabilities and business needs. Knowing the advantages and disadvantages of each type of leasing will help companies make informed choices and use leasing services with maximum benefit.

Key words: *leasing, financial leasing, operational (operational) leasing, reverse leasing, international leasing.*

Постановка проблеми

В умовах сучасного стану економіки держави та процесу адаптації підприємств до сучасних умов ведення бізнесу особлива увага приділяється пошуку альтернативних джерел фінансування виробництва. Одним із популярних засобів фінансування бізнесу є лізинг. У зв'язку з цим виникає проблема дослідження характеристик видів лізингу, їх переваг та недоліків.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Вагомий внесок у дослідження видів лізингових операцій можна побачити у наукових працях таких авторів, як Корінев В. Л. [1], Шишка Р. Б. [2], Амелін С. К. [3], Богданчук О. Л., Казакова Н. А. [4], Теодореску К. Д. [5] та інших. Водночас, з кожним роком лізинг стає більш поширеним, тому це питання залишається актуальним і потребує поглибленого вивчення.

Формулювання мети дослідження

Метою статті є узагальнення та визначення видів лізингу, їх переваг та недоліків.

Викладення основного матеріалу дослідження

Згідно Закону України «Про лізинг», лізинг визначається як: лізинг – це підприємницька діяльність, яка спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів і полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізингоодержувачу майна, що є власністю лізингодавця або набувається ним у власність за дорученням і погодженням з лізингоодержувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів [6].

Тобто лізинг – це фінансова угода, в якій один суб'єкт (лізингодавець) надає іншому суб'єкту (лізингоодержувачу) право використовувати певний актив протягом періоду часу зазначеного в угоді в обмін на платежі.

Суб'єктами лізингу є:

– лізингодавець – суб'єкт лізингу, особа або компанія, банківська або небанківська фінансова установа, яка надає лізингові послуги, він «купує майно або право володіння і використання майна у зв'язку з лізинговою угодою» [3];

– лізингоодержувач – суб’єкт лізингу, особа або компанія яка отримує об’єкт лізингу за лізинговим договором;
 – постачальник або продавець об’єкта лізингу – суб’єкт лізингу, який виготовляє об’єкт лізингового договору.
 Об’єктом лізингу є майно або обладнання, яке надається лізингоодержувачу за лізинговим договором на певний період за плату. Об’єктом лізингу можуть бути транспортні засоби, виробниче обладнання, медичне обладнання, будівельна техніка, комп’ютери, інформаційні технології та інше.

У Цивільному кодексі України в статті 807 зазначено, що «не можуть бути предметом договору лізингу земельні ділянки та інші природні об’єкти, а також інші речі, встановлені законом» [7].

Існують наступні види лізингу: фінансовий лізинг, оперативний (операційний) лізинг, зворотний лізинг, міжнародний лізинг, розглянемо кожен з них детальніше.

Відповідно до Закону України «Про фінансовий лізинг», фінансовий лізинг – це вид правових відносин, за якими лізингодавець зобов’язується відповідно до договору фінансового лізингу на строк та за плату, визначені таким договором, передати лізингоодержувачу у володіння та користування як об’єкт фінансового лізингу майно, що належить лізингодавцю на праві власності та набуте ним без попередньої домовленості із лізингоодержувачем, або майно, спеціально придбане лізингодавцем у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов, а також які передбачають при цьому додержання принаймні однієї з ознак (умов) фінансового лізингу [8].

Лізингові операції на фінансових ринках всесвіту здійснюють компанії різні по формі власності, характером контролю та сферою діяльності. При цьому в лізинговий угоді беруть участь більш ніж три суб’єкта: власник предмету лізингу, суб’єкт, який користується предметом лізингу та виробник об’єкту лізингу (постачальник). Взаємовідношення між цими суб’єктами представлено на рис. 1.

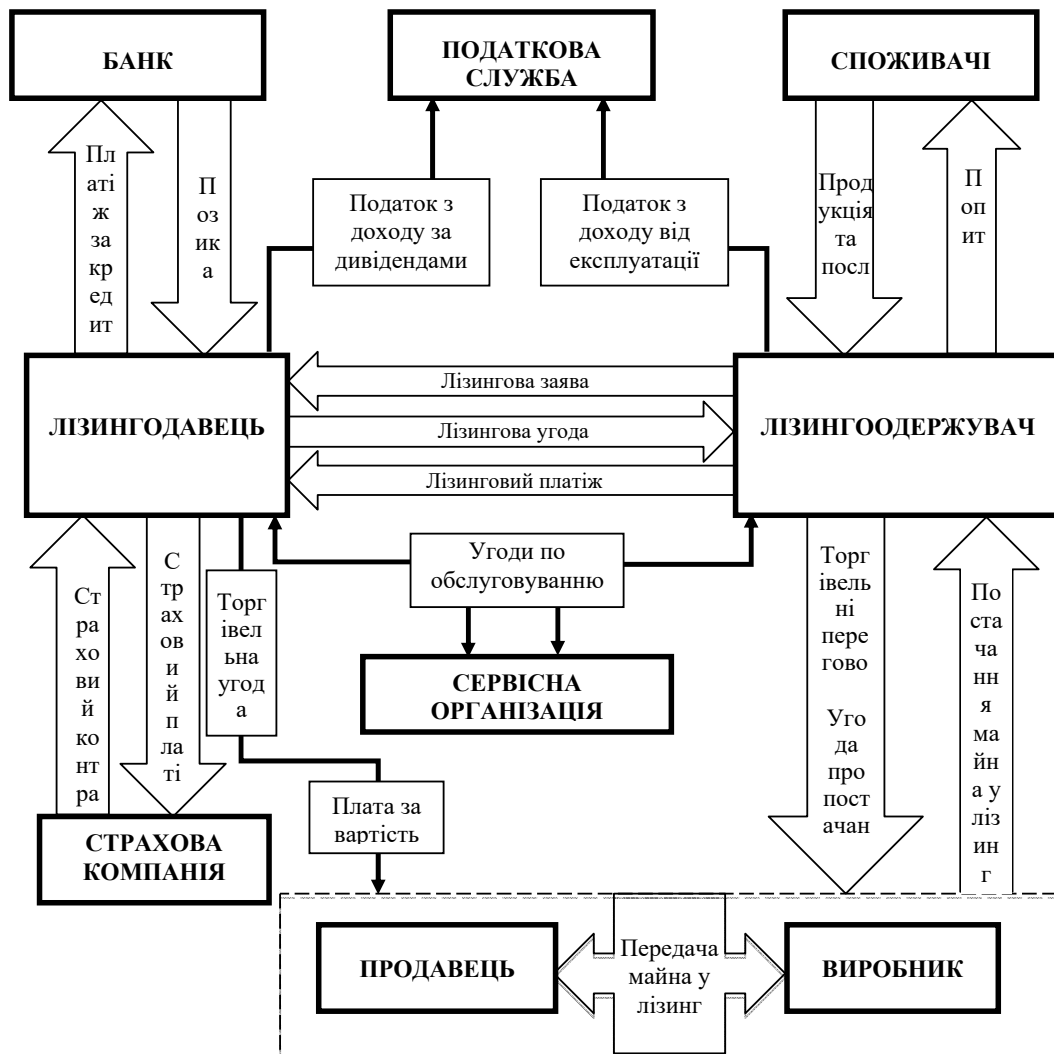

Рис. 1. Структура зв'язків при лізингу

Фінансовий лізинг – це лізинговий договір, через укладення якого лізингоодержувач отримує в користування від лізингодавця об'єкт лізингу за певну плату на термін, за який буде амортизовано 75 відсотків від вартості об'єкта лізингового договору, визначеної на день укладення договору. Після завершення терміну дії фінансового лізингу об'єкт лізингу переходить у власність лізингоодержувача або купується ним за залишковою вартістю.

Договір фінансового лізингу повинен відповідати принаймні одному з таких критеріїв:

«– товар передається орендарю після закінчення договору;

– лізингоодержувач має можливість придбати товар під час дії договору;

– фактична вартість платежів протягом контракту принаймні дорівнює 90 відсотків від ринкової вартості» [5].

До переваг фінансового лізингу можна віднести, що він дозволяє компаніям зменшити початкові витрати на придбання майна, і натомість повної оплати вартості вони сплачують лише місячні лізингові платежі. Він надає можливість компаніям модернізувати своє обладнання, без потреби придбання нового, тому що після закінчення лізингового періоду компанія може обрати нове обладнання.

Лізингова угода може створюватись під потреби та можливості компанії, включаючи додаткові умови оплати, період лізингу та можливість викупу майна після закінчення лізингового періоду. «Лізингоодержувач має право передавати майно, що є об'єктом лізингової операції, у сублізинг, тобто передавати у лізинг третім особам» [9]. Фінансовий лізинг сприятливий під час високої інфляції, бо лізингоодержувач зобов'язаний сплачувати фіксовану суму, навіть якщо вартість активу зростає.

Лізингоодержувач отримує податковий кредит з ПДВ на вартість об'єкта лізингу. Він буде сплачувати менший податок на прибуток, бо будуть враховуватися у витрати відсотки та комісії за лізинговим договором.

До недоліків фінансового лізингу можна віднести, що він є дорожчим у порівнянні зі звичайною купівлею або кредитом, тому що при лізинговій угоді сплачується вартість об'єкта, відсотки, амортизацію та комісійні. Фінансовий лізинг є довгостроковим зобов'язанням з боку лізингоодержувача, зазвичай на кілька років. Можуть бути обмеження на управління активом для лізингоодержувача. Якщо лізингоодержувач користується фінансовим лізингом, то він не володіє активом, але відповідає за його стан і обслуговування. У табл. 1 наведено порівняння купівлі та фінансового лізингу.

Оперативний (операційний) лізинг – це договір лізингу, в результаті укладення якого лізингоодержувач отримує в користування від лізингодавця об'єкт лізингу за певну плату на термін, за який буде амортизовано 90 відсотків від вартості об'єкта лізингового договору, визначеної на день укладення договору. Після закінчення цього періоду орендоване майно не стає власністю лізингоодержувача, а повертається лізинговій компанії.

«Найхарактернішою рисою оперативного лізингу є право лізингоодержувача (орендаря) на дострокове припинення контракту» [10]. Це дає можливість лізингоодержувачу замінити обладнання на нове, або якщо виробництво стало збитковим, то він може достроково повернути об'єкт лізингу, і за допомогою цього скоротити втрати.

Таблиця 1

Порівняння купівлі та фінансового лізингу

Купівля	Фінансовий лізинг
При купівлі обладнання вся сума сплачується одразу	Лізингоодержувач сплачує щомісячні платежі відповідно до договору
Право власності на обладнання.	Обладнання надається в користування на певний термін, але лізингоодержувач може його викупити за залишковою ціною після закінчення договору
Повне право на розпорядження та використання активу	Можете користуватися активом на умовах лізингового договору
Відповідаєте за обслуговування і ремонт активу	За ремонт і обслуговування активу може відповідати лізингодавець або лізингоодержувач, відповідно до умов договору
В разі потреби заміни обладнання на нове власник має шукати спосіб його продати	Можна замінити обладнання на нове після закінчення договору
Власник сплачує податок на майно	Лізингодавець сплачує податок на майно.

До переваг оперативного лізингу можна віднести те, що він дозволяє компанії уникнути великих початкових витрат, тому що активи не купуються, а тільки орендуються. Операційний лізинг із фіксованою відсотком це дешевше, ніж купівля обладнання на ринку. Компанії можуть оновлювати своє обладнання або технологію без повної купівлі активів. Строк договору може бути як довгостроково припинений, так і подовжений. Відсутня необхідність утримувати актив на балансі компанії, тому що він є власністю лізингодавця. Лізингоодержувач не зазнаватиме збитків через зниження вартості майна.

Операційний лізинг є вигідним для бізнесу, особливо для компаній, що тільки розвиваються, які мають обмеження в коштах та потребують обладнання, технологій. Він допомагає забезпечити роботу бізнесу за допомогою лізингових послуг обладнання або машин, фактично не володіючи правом власності на актив.

«При оперативному лізингу всі витрати на утримання об'єкта лізингу, крім витрат на його експлуатацію та поновлення використаних матеріалів, несе лізингодавець, якщо інше не передбачене договором лізингу» [11]. Лізингодавець відповідає за технічне обслуговування та ремонт активів.

До недоліків оперативного лізингу можна віднести те, що він коштує дорожче порівняно з фінансовим лізингом. Тривалість договору має бути визначена на початку. Оперативний лізинг не надає власність над обладнанням.

Лізингова угода може мати обмеження щодо часу використання, годин роботи, режиму експлуатації. В разі порушення цих обмежень в лізинговому договорі може бути вказано про неустойку, яку буде зобов'язаний виплатити лізингоодержувач. Лізингодавець повинен подбати про технічне обслуговування і страхування, тому лізингоодержувач стає залежним від виконання лізингодавцем своїх зобов'язань.

Існує ризик, що лізингоодержувач може пошкодити або знищити об'єкт лізингового договору. В такому випадку лізингоодержувач несе відповідальність за це. У Цивільному кодексі України стаття 809 зазначено, «якщо лізингодавець або продавець (постачальник) прострочили передання предмета договору лізингу лізингоодержувачу або лізингоодержувач прострочив повернення предмета договору лізингу лізингодавцю, ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження несе сторона, яка прострочила» [7].

Відповідно до Податкового кодексу України статті 14, зворотний лізинг визначається як «операція, що здійснюється фізичною чи юридичною особою і передбачає продаж основних засобів фінансовій установі (лізингодавцю) з одночасним зворотним отриманням таких основних засобів такою фізичною чи юридичною особою (лізингоодержувачем) в оперативний лізинг (оренду) або фінансовий лізинг» [12].

Тобто зворотний лізинг – це договір лізингу, в рамках якого передбачено, що лізингодавець продає актив лізингоодержувачу за умови, що останній передасть актив назад лізингодавцю за допомогою лізингового договору. Через договір змінюється власник активу, але користувач залишається колишнім, він отримує у своє користування додаткові кошти для фінансування. Покупець активу буде кредитувати колишнього власника, отримавши, як заставу, право власності на актив. Такі договори зазвичай укладаються, коли фінансове становище компанії погіршилося, з метою його стабілізації.

«Схема реалізації угоди зворотного лізингу:

- 1) клієнт продає і лізингова компанія купує актив яке є власністю клієнта;
- 2) лізингова компанія отримує сплату вартість майна клієнту, і право власності переходить до лізингової компанії;
- 3) лізингова компанія передає актив за лізинговою угодою назад клієнту» [4].

До переваг зворотного лізингу можна віднести те, що лізингодавець може уникнути витрат пов'язаних з активом, використовуючи його. Компанія стає більш ліквідною через продаж активу. З'являються вільні кошти, які можна інвестувати на розширення бізнесу. Можна уникнути заборгованості за допомогою цієї операції, збільшити оборотні активи. Зворотний лізинг можна використати для покращення балансу компанії.

До недоліків можна віднести те, що компанія не матиме вигоди від амортизації оскільки вони вже не є власниками майна. Продавець не отримує вигоду від підвищення вартості. Втрата активу та контролю над ним.

Міжнародний лізинг – це форма лізингу, за якої лізингодавець і лізингоодержувач, перебувають під юрисдикцією різних держав.

«Міжнародний лізинг буває: прямий експортний; прямий імпорتنний; транзитний (непрямий)» [13].

Прямий міжнародний лізинг – це договір лізингу, при якому операції будуть відбуватися між комерційними організаціями зі статусом юридичної особи з двох різних країн. Лізингодавець має можливість на отримання експортного кредиту у своїй країні, що буде сприяти розширенню ринку збуту його товарів та послуг. Лізингоодержувач за допомогою цього договору може забезпечити фінансування використання сучасних технологій, устаткування, обладнання, а також це сприятиме прискореному технічному оновленню виробництва.

Прямий експортний лізинг – це міжнародний лізинг, при якому лізингодавець купує об'єкт лізингу в національній компанії і надає її за лізинговим договором лізингоодержувачу, який перебуває під юрисдикцією іншої країни.

Прямий імпорتنний лізинг – це міжнародний лізинг, при якому лізингодавець купує об'єкт лізингового договору в іноземній компанії і надає його вітчизняному лізингоодержувачу.

Транзитний (непрямий) лізинг – це міжнародний лізинг, при якому лізингодавець, який знаходиться під юрисдикцією однієї країни, бере кредит чи купує необхідний актив в іншій країні і постачає його лізингоодержувачу, який перебуває під юрисдикцією третьої країни.

До переваг міжнародного лізингу можна віднести доступ до передових технологій та обладнання. Лізинг дає можливість компаніям розширювати свою діяльність за межами своєї країни без необхідності прямої інвестиції або придбання майна. Міжнародний лізинг може бути економічно вигідним для компаній, оскільки вони можуть отримати доступ до необхідного обладнання або технологій без значних початкових інвестицій.

Лізинг дозволяє компаніям швидко розширювати свою діяльність за кордоном, не розбираючись з труднощами, пов'язаними з володінням активами в новій країні. Він дозволяє компанії розширити свою діяльність за кордон, при цьому зменшити фінансові та юридичні ризики.

Міжнародний лізинг дозволяє компаніям зменшити податкове навантаження та оптимізувати грошові потоки. У деяких випадках лізингові платежі можуть бути віднесені до витрат, і це буде зменшувати податок на прибуток. Він є сприятливим для країни лізингоодержувача, за допомогою лізингу вона не витрачає час та ресурси на виготовлення обладнання, а одразу може його використовувати, що робить компанії більш конкурентоспроможними.

Лізингодавець бере на себе фінансові ризики, пов'язані з власністю на майно, а лізингоодержувач платить лише за користування. Компанії можуть визначати тривалість лізингу, розмір платежів та інші умови залежно від своїх потреб і фінансової ситуації.

До недоліків міжнародного лізингу можна віднести велику конкуренцію, відмінності в законодавстві учасників лізингового договору, різні системи розрахунків та оподаткування. У деяких випадках міжнародний лізинг може бути дорожчим, ніж покупка активу. При міжнародному лізингу до загальних витрат додаються митні платежі. Лізингодавці можуть стягувати високі проценти за використання свого обладнання. Виникає ризик валютних коливань. Перевезення та зберігання обладнання або товарів у міжнародному лізингу може бути проблематичним.

Висновки

Узагальнення вищевикладеного дає змогу зробити висновок, що врахування фінансових потреб, стратегії розвитку, термінів угоди та інших факторів може допомогти визначити, яка лізингова операція є вигідним рішенням для конкретного підприємства. Враховуючи недоліки та переваги зазначених лізингових операцій, підприємствам слід уважно розглядати всі аспекти лізингу перед прийняттям рішення, яке вплине на ефективність виробництва.

Список використаної літератури

1. Корінев В. Л. Сутність та види лізингу для підприємства. Держава та регіони. Економіка та підприємництво. 2011. № 1. С. 108–112.
2. Шишка Р. Б., Микитюк М. С. Класифікація видів лізингу [Електронний ресурс]. 2015. Режим доступу: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/46895>.
3. Амелін С. К. Сутність фінансового лізингу. Наукові праці НДФІ. 2010. Вип. 3 (52). С. 131–139.
4. Kazakova N. A., Dun I. R. Analysis of leaseback transactions. Life Science Journal 2014, 11(12s).
5. Teodorescu C. D. The Leasing – Evolutions and Trends. Economic Insights – Trends and Challenges. Vol. III (LXVI) No. 2/2014.
6. Про Закон України «Про лізинг»: Лист Вищ. арбітр. суду України від 23.03.1998 р. № 01–8/104: станом на 2 жовт. 2001 р.
7. Цивільний кодекс України: Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40–44: станом на 10 черв. 2023 р., с. 356.
8. Про фінансовий лізинг: Закон України від 04.02.2021 р. № 1201-IX : станом на 11 лют. 2022 р.
9. Богданчук О. Л. Порівняльна характеристика видів лізингу. Управління розвитком: зб. наук. пр. / Харк. нац. екон. ун-т ім. Семена Кузнеця. 2014, № 4. С. 41–44.
10. Воловець Я. В. Форми, види і типи лізингу. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Алерта, 2005. 199 с.
11. Андрійчук В., Бауер Л. Види і форми лізингу. Менеджмент: прийняття рішень і ризик : навч. посібник. КНЕУ, 1998. 316 с.
12. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI: станом на 22 черв. 2023 р.
13. Мозговий О. М., Оболенська Т. Є., Мусієць Т. В. Міжнародний лізинг. Міжнародні фінанси: навч. посіб. КНЕУ, 2005. 557 с.

References

1. Korinev V. L. Essence and types of leasing for the enterprise. State and regions. Economy and entrepreneurship. 2011. No. 1. P. 108–112.
2. Shishka R.B., Mykytyuk M.S. Classification of types of leasing. 2015. [Electronic resource]. Access mode: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/46895>.
3. Amelin S. K. The essence of financial leasing. Scientific works of NDFI. 2010. Issue 3 (52). P. 131–139.
4. Kazakova N. A., Dun I. R. Analysis of leaseback transactions. Life Science Journal 2014, 11(12s).
5. Teodorescu C. D. The Leasing – Evolutions and Trends. Economic Insights – Trends and Challenges Vol. III (LXVI) No. 2/2014.
6. Civil Code of Ukraine: Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2003. No. 40–44: as of June 10. 2023, p. 356.
7. On financial leasing: Law of Ukraine dated February 4, 2021 No. 1201-IX: as of February 11 2022
8. About the Law of Ukraine “On Leasing”: Letter of the Supreme arbitrator. of the Court of Ukraine dated March 23, 1998. No. 01-8/104: as of October 2 2001.

9. Bohdanchuk O. L. Comparative characteristics of types of leasing. Development management: Coll. of science Ave. / Khark. national economy University named after Kuznets seeds. 2014, № 4. P. 41–44.
10. Volovets Ya. V. Forms, types and types of leasing. Financial activity of economic entities. Alert 2005. 199 p.
11. Andriychuk V., Bauer L. Types and forms of leasing. Management: decision making and risk. Education manual. KNEU, 1998. 316 p.
12. Tax Code of Ukraine: Code of Ukraine dated 02.12.2010. No. 2755-VI: as of June 22 2023.
13. Mozgovyi O. M., Obolenska T. E., Musiets T. V. International leasing. International finance. Education manual. KNEU, 2005. 557 p.